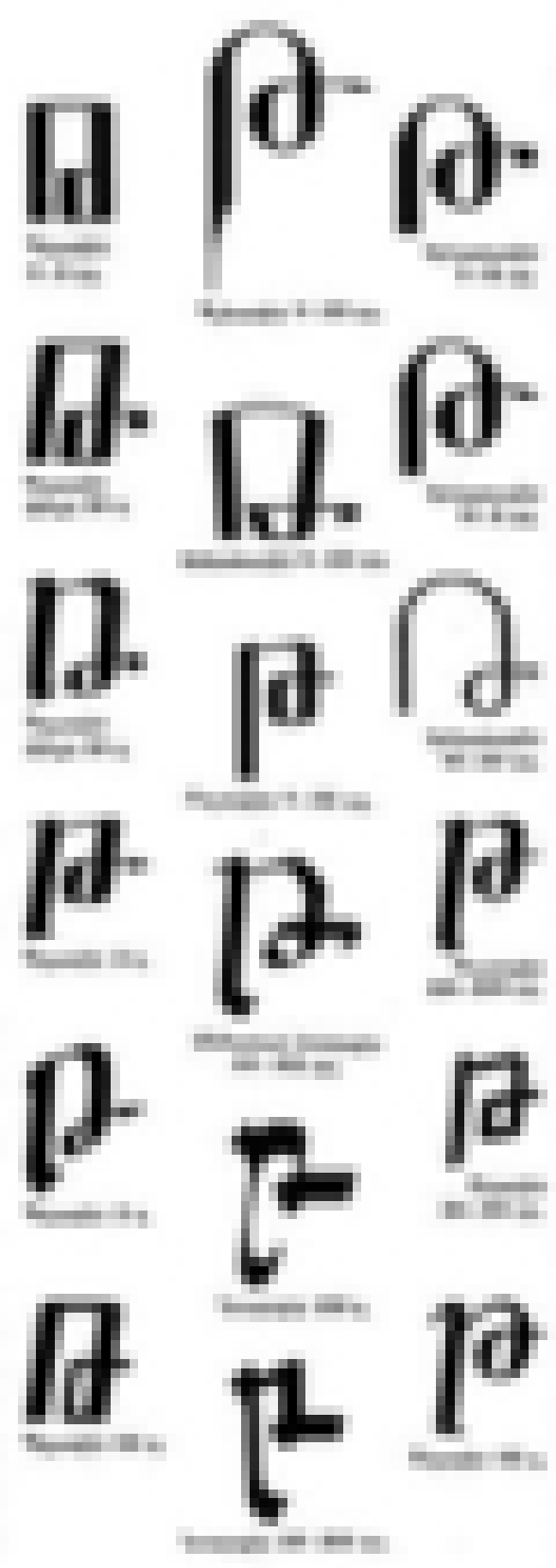
ԱՊՍՊՐՈՒԱԾ ԵՒ ԹԵԼԱԴՐՈՒԱԾ ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐ

Posted on December 3, 2014 by Keghart

Category: Opinions

Ոսկան Մխիթարեան , Լոս Անճէլըս, 2 Դեկտեմբեր 2014

Երուսաղէմի Պատրարքութեան հետ առընչուած վերջին իրադարձութեանց կապակցութեամբ, կասկած չկայ մեր մտքին մէջ որ մեր վերլուծութեան առարկայ դարձող չորս յօդուածներն ալ («*Հայկական Երուսաղէմին Պետական Պաշտպանութիւն*» հեղինակ՝ Յակոբ Աւետիքեան, «*Սթափվելու ժամանակն է*» հեղինակ՝ Բագրատ Եպս. Գալստեան, «*Յովակիմ Եպիսկոպոսի Պատասխանը Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքի Նամակին*» եւ «*Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդը Հանդէս է Եկել Յայտարարութեամբ*») ապսպրուած եւ թելադրուած են Գարեգին Բ. Կաթողիկոսին կողմէ, գալիքներէն զատ, հակադարձելու համար Երուսաղէմի Պատրիարք՝ Նուրհան Արքեպիսկոպոսի նամակին, զոր այս օրերուն համացանցի զանազան թերթերուն մէջ կը կարդանք մեծ յուզումով:

Ոսկան Մխիթարեան , Լոս Անճէլըս, 2 Դեկտեմբեր 2014

Երուսաղէմի Պատրարքութեան հետ առընչուած վերջին իրադարձութեանց կապակցութեամբ, կասկած չկայ մեր մտքին մէջ որ մեր վերլուծութեան առարկայ դարձող չորս յօդուածներն ալ («*Հայկական Երուսաղէմին Պետական Պաշտպանութիւն*» հեղինակ՝ Յակոբ Աւետիքեան, «*Սթափվելու ժամանակն է*» հեղինակ՝ Բագրատ Եպս. Գալստեան, «*Յովակիմ Եպիսկոպոսի Պատասխանը Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքի Նամակին*» եւ «*Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդը Հանդէս է Եկել Յայտարարութեամբ*») ապսպրուած եւ թելադրուած են Գարեգին Բ. Կաթողիկոսին կողմէ, գալիքներէն զատ, հակադարձելու համար Երուսաղէմի Պատրիարք՝ Նուրհան Արքեպիսկոպոսի նամակին, զոր այս օրերուն համացանցի զանազան թերթերուն մէջ կը կարդանք մեծ յուզումով:

Արդարեւ, բոլոր անոնք որոնք առիթը ունեցան կարդալու պատրիարք սրբազան հօր նամակը, անգամ մը եւս անհանգստացան եւ փոթորկեցան, ինչպէս անցեալին խռոված էին, Ֆրանսայի Առաջնորդ՝ Նորվան Արք. Ձաքարեանի հրաժարումին առիթով անոր գրած բաց նամակէն, ուղղուած Գարեգին Բ. Կաթողիկոսին: Հայց. Եկեղեցւոյ կեանքէն ներս պատահող աննախընթաց եւ անակնկալ այս դէպքերը մեզի կը յիշեցնեն համայնավարութեան տարիներուն, մասնաւորաբար 1956 թուականի բռնազբօսիկ, ո'չ քրիստոնէավայել եղբայրական աննպատակ պայքարները, որոնց զոհը դարձան միայն մեր ժողովուրդի ազնիւ զգացումներն ու հաւատքը՝ Հայց. Եկեղեցւոյ հանդէպ:

Վերլուծումի նախապատուութիւնը կու տանք անօրինական Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի ստրկացած կամակատար անդամներուն անհեթեթ «Յայտարարութեան» (http://www.tert.am/am/news/2014/12/01/armenia-mayr-ator2/): Այս նոյն սոփեստներն էին որ ընդունեցին իրենց խորհուրդի մէկ անդամին՝ Նորվան Արքեպիսկոպոսի հրաժարականը, առանց պատասխանելու սրբազան հօր տուած լուրջ վերլուծողական հարցումներուն եւ պատասխաններուն: Հիմա՝ այս «Հոգեւոր» Խորհուրդը, եթէ կարելի է կոչել հոգեւոր, կու գայ հանրութեան ներկայացնելու իր տեսակէտը, անընդունելի նկատելով Նուրհան պատրիարքի

որդեգրած ընթացքը եւ կը յայտարարէ «*եկեղեցականին անհարիր բառապաշառով ու ոճով ստվերում է պատրիարքի բարձր հանգամանքը, հարված հասցնում Հայ Եկեղեցու վարկին եւ եկեղեցականության հեղինակությանը*»:

Հայց. Եկեղեցւոյ վարկով մտահոգ այս կամակատար «հոգեւոր» խմբակը, իրենց գլուխները ջայլամի պէս աւազին մէջ խրած, չեն ուզեր տեսնել տեսանելին՝ թէ ինչպէ՛ս Հայց. Եկեղեցին անդունդի եզրին հասած է Գարեգին Բ. Կաթողիկոսի գահակալութեան առաջին օրէն սկսեալ: Պէտք կա՞յ կրկնելու թէ ինչ են Մայր Աթոռի յարաբերութիւնները նուիրապետական միւս Աթոռներուն հետ (Կիլիկիա, Կ. Պոլիս): Պէտք կա՞յ յիշեցնելու անօրինական կարգալուծումները: Պէտք կա՞յ յիշեցնելու կաթողիկոսին կամայականութիւններն ու օրինազանցութիւնները: Պէտք կա՞յ յիշեցնելու իր միաբանութեան անդամներուն հանդէպ որդեգրած Բերիական բռնատիրական ահաբեկչութիւնները:

Այո՛. Իջման Ս. Սեղանին առջեւ պատրիարքին կատարած հաւատարմութեան ուխտը առ Մայր Աթոռ անսասան կը մնայ, խնդրոյ առարկայ հարցը՝ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը չէ, որ կը հանդիսանայ ամբողջ հայութեան ներշնչումի օրրանը, այլ անոր բռնատէր գահակալը, որ կը մերժէ ճանչնալ ամէն կարգ ու կանոն եւ կը գործէ ըստ կամս: Պէտք չէ շփոթել եւ շփոթեցնել հասարակութիւնը, թէ պատրիարք հօր բողոքն ու դժգոհութիւնը Մայր Աթոռի հանդէպ է, այլ միայն ու միայն Ամենայն Կաթողիկոսին եւ անոր խնկարկու բարձրաստիճան եկեղեցականութեան դէմ է:

Մեզի կը մնայ կրկնել այն ինչ որ Հոգեւոր Խորհուրդը փոխ առնելով Աւետարանէն կը յորդորէ Պատրիարք Սրբազանին. «Օրինակ եղիր հաւատացեալներին քո խօսքով, վարմունքով, սիրով, հաւատքով եւ մաքուր կենցաղով (Ա. Տիմ. Դ 12): Ամէն բանէ առաջ, տեսէք ձեր աչքի մէջի գերանը, ապա խրատեցէք ուրիշները: Ձեր «անբասիր» կենցաղի մասին կարելի է հատորներ գրել:

Յաջորդ հերոս յօդուածագիրը, Մայր Աթոռի հայեցակարգային գրասենեակի ղեկավար Բագրատ Եպս. Գալստեանն է(http://armenpress.am/arm/news/786093/tchisht-kliner-erusaxemi-hayoc-patriarqn-ir-erandn-uxxer.html) որ իր սոփեստ կեղծ ու պատիր քաղաքագիտութեամբ կը յորդորէ որ Երուսաղէմի Պատրիարքը իր եռանդը ուղղէր «*Իսրայէլի կողմից Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչմանը*»: Ահաւասիկ՝ Գանատայի մէջ իր ձեռք բերած միջազգային քաղաքագիտական, վերլուծողական գիտութեան բարձր որակէն ետք, իր «խոհուն» թելադրութիւնը կ'ընէ Նուրհան Պատրիարքին: Գանատան փրկելէ ետք, կարգը եկած է Երուսաղէմի պատրիարքութեան:

Տակաւին երէկ էր կարծես, երբ Բագրատ Եպիսկոպոս, ախորժակները սրած, փափաք յայտնած էր Երուսաղէմի միաբանութեան անդամ ըլլալու, ա՛յն ակնկալութեամբ՝ որպէսզի Գարեգին Բ. Կաթողիկոսի բարձր հովանաւորութեամբ կարենար պատրիարք ըլլալու դառնալու իր երազանքները իրականացնել: Հիմա որ այդ բոլոր ախորժակները ի դերեւ ելան, այլ խօսքով՝ ցնդեցան: Արդեօ՞ք առիթն է վրէժ լուծելու:

Բագրատ Սրբազանի առաջադրած հարցադրումներուն մէկ առ մէկ կը պատասխանեմ:

1.- Այո՛, «սպառուած էին բանական քննարկման բոլոր հնարաւորութիւնները»: Մէկը որ կարգ ու կանոն չի յարգեր, անոր հետ տրամաբանական քննարկութիւններ չես կրնար ընել:

2.- Պատրիարք հօր հանդէպ իր միաբանութիւնը անսակարկ սէր եւ յարգանք ունի եւ ատոր գործնական փաստն է իր ընտրութիւնը: Մարդկային կեանքի երեւոյթներէն մէկն է, որ կարելի չէ բոլորին կողմէ սիրուիլ, նոյնն է պարագան մեր բոլոր Նուիրապետական Աթոռներէ ներս:

3.- Հայ Եկեղեցւոյ միասնականութիւնը խաբուսիկ երեւոյթ մըն է որ երազանքէն անդին չի՛ կրանր անցնիլ, որքան ատեն որ անձնական, խմբակցական, քաղաքական կամ ա՛յլ տեսակի շահեր միշտ բարձր կը պահուին ազգային հաւաքական շահերէն: Պէտք է դուրս գալ այս անհանդուրժողական եւ մենատիրական մթնոլորտէն:

4.- Էջմիածնական կարգ մը միաբաններու առեւտրական հոգեբանութիւնը նորութիւն չէ, այլ ժառանգուած է համայնավարական վարչակարգէն: Մօտէն կը ճանչնանք այդ տիպի կարգ մը վաճառականներ, եւ հայաստանեան մամուլի էջերը լեցուն են այդ հոգեբանութիւնը հաստատող լրատուութիւններով: Եկէ՛ք գլուխնիս աւազի մէջ խրելով մենք զմեզ չխաբենք:

5.- Բագրատ Սրբազան Երուսաղէմ չէ ապրած որպէսզի իմանայ տեղւոյն հազարամեայ քաղաքական, եկեղեցական, տնտեսական եւ հասարակական դժուարութիւնները, որոնք տակաւին կը շարունակուին այսօր: Անգամ մը եւս շեշտելու համար, կ'ուզեմ յիշեցնել, որ Երուսաղէմի Պատրիարքութիւնը, իր զինուորեալ միաբանութեամբ, Սուրբ Տեղեաց պահպանութեան առաքելութենէն թելադրուող իր պարտաւորութիւնները պատուով կատարելէն զատ՝ համայնավար բռնատիրութեան տարիներուն իր սեփական միաբանութեան անդամներով համալրեց սփիւռքի բոլոր Էջմիածնական Թեմերուն հոգեւոր սպասաւորներուն շարքերը, եւ տակաւի՛ն կը շարունակէ ծառայել այդ թեմերուն մէջ: Նոյն ատեն՝ կալուածային մեծ ներդրումներ կատարեց՝ իր ժողովուրդին հետ տարագրուած Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան վերահաստատման աշխատանքին մէջ: Շէնքերէն առաջ՝ ՄԱՐԴ պէտք է պատրաստել:

6.- Ժամանակն է որ բացայայտուին ճշմարտութիւնները, եթէ լրջօրէն մտահոգ ենք եւ կուզենք փրկել Եկեղեցին «*չիք ինչ ծածուկ որ ոչ յայտնեսցի*»:

7.- Մայր Աթոռի անվերապահ զօրակցութիւն մը Երուսաղէմի եւ Պոլսոյ Պատրիարքութեանց հետ չենք տեսած վերջին 15-ամեակին: Այս առթիւ կարելի է վկայակոչել անգամ մը եւս Մեսրոպ Պատրիարքի նամակը ուղղուած Գարեգին Բ. Կաթողիկոսին, նոյն ատեն յիշեցնելով Հանգուցեալ Թորգոմ Պատրիարքի բողոքներն ու հայրական յորդորները:

8.- Ամէն եկեղեցական կ'երազէ կաթողիկոս, պատրիարք կամ առաջնորդ ըլլալ (մասնաւորաբար պարարտ Թեմի մը մէջ), հետեւաբար՝ Բագրատ Սրբազանի ախորժակները բնական կը նկատենք, նամանաւանդ՝ ինչպէս վերեւ յիշեցինք, այդ ամէնը կանխամտածուած եւ կազմակերպուած էր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի «հայրական օրհնութեամբ»: Բագրատ Եպիսկոպոս կ'ըսէ որ «*իւրաքանչիւր հայ հոգեւորական փափաքն ունի ծառայելու Հայոց Երուսաղէմի Ս. Աթոռին եւ Տէրունական վայրերում՝ որեւէ կարգավիճակով*»: Կրնա՞յ ըլլալ այսքան սոփեստութիւն: Հապա ու՞ր են այդ ստուար շարքերը ա՛յն հոգեւորականներուն որոնք եկան ծառայելու Երուսաղէմի Ս. Աթոռին: Խօսքով փիլաւ չ'եփիր կ'ըսէ հայկական առածը: Երուսաղէմ եղած եմ եւ ծառայած տօնական օրերուն ու տեսած այն հսկայական զոհողութիւնները զորս յանձն կ'առնեն միաբաններ, հազարամեայ

հնամենի խնկաբոյր տաճարներու կամարներուն տակ: Ճշմարտութիւնը պէտք է զատել զաւեշտականէն:

Յովակիմ Եպիսկոպոս եւս (http://www.tert.am/am/news/2014/12/01/armenia-letter-response/#.VHyLp5FhLOA.facebook) նոյնանման ապսպրուած առարկութիւններով հրապարակած է իր յօդուածը, քիչ մը աւելի զուսպ, դիտաւորեալ կերպով անպատասխան թողնելով առաջ բերուած հարցերը, զանոնք նկատելով անհեթեթ եւ անլուրջ պատճառներ: Շատ պարզ է որ չէր կրնար պատասխանել, որովհետեւ ախտաճանաչումները ճշմարիտ էին:

Յաւելելով եւ խօսքը ուղղելով Նուրհան պատրիարքին, կը գրէ. «*ճանաչելի դարձաք աղմկալից խնդիրներ յարուցելու ձեր հարուստ ժառանգութեամբ*»: Անկասկած որ աղմկալից, աւելի ճիշդ պիտի ըլլար ըսել՝ ԱՐԹՆՈՒԹԵԱՆ ԿՈՉ հայ ժողովուրդին, եւ կը թելադրէ պատրիարքին որ աւելի լաւ կ'ըլլար որ չբացայայտէր ճշմարտութիւնները, որպէսզի Ամենայն հայոց Կաթողիկոսը իր ոյժերը գործածէր Իսրայէլի կառավարութեան մօտ, հայանպաստ որոշումներ ընդունելու.....Հէլո՛:

Ձքոյս ի քոյոց քեզ մատուցանեմ Յովակիմ Եպիսկոպոս, «վա՛յ այն մարդուն, որու միջոցով կու գայ գայթակղութիւնը» (Մատթ. ԺԸ 7). Վերջին հարիւրամեակի Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան պատմութիւնը վկայ.....արթնցի'ր Խրիմեան Հայրիկ:

Չորրորդ ապսպրուած յօդուածին http://azg.am/AM/2014112801 հեղինակն է Յակոբ Աւիտիքեան, եղբայրը՝ Փառէն Արք. Աւետիքեանի: Քաղաքական նորարար մեկնաբանութիւններէ ետք կը յանգի այն եզրակացութեան որ Իսրայէլի կառավարութիւնը աննախադէպ անհանդուրժողականութիւն ցոյց կու տայ հայոց նկատմամբ (լաւ կ'ըլլար նաեւ որ յիշեցնէր թէ Ատրպէյճանը զինող մեծագոյն աղբիւրն է իսրայէլեան կառավարութիւնը): Հետեւաբար կ'ընէ հետեւեալ եզրակացութիւնը. «*Իրերի այս կացութեան մէջ իրօք տարօրինակ, անբացատրելի է թւում Երուսաղէմի հայոց նորընտիր պատրիարքի պահուածքը հանդէպ Մայր Աթոռի ու նրա գահակալի: Նուրհան Պատրիարքը առաջին օրից սկսեց եւ օրերս սաստկացրեց անհնազանդութեան իր բացայայտ ելոյթները Ս. Էջմիածնի դէմ, անընդհատ ցուցադրելով իր չունեցած մկանները: Այնինչ յատկապէս այժմ պատրիարքութիւնը կարիք ունի Մայր Աթոռի պաշտպանութեանը, վերջինիս միջազգային կապերին ու հեղինակութեանը*»:

Յօդուածագիրը կը հաւատայ որ մկան է անհրաժեշտ՝ ճշմարտութիւնները բացայայտելու: Հետեւաբար՝ Նուրհան պատրիարք պէտք չէ'ր պաշտպանէր անհրաւուած Նորվան Սրբազանը, պէտք չէ'ր խօսէր Եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցած փտածութեան մասին, պէտք չէ'ր խօսէր որ սէր, եղբայրութիւն եւ փոխ-յարգանք կը պակսին եկեղեցական կեանքէն ներս, եւ բոլոր այն մոլութիւններու մասին, որոնք կը նսեմացնեն Հայց. Եկեղեցւոյ ծառայականութեան վեհութիւնը:

Այս խառնաշփոթ կացութեան պատճառները բազմագլխանի են եւ շա՛տ խորունկ, որուն լրջօրէն չանդրադարձաւ տխրահռչակ Եպիսկոպոսական Ժողովը: Սա պարզ փաստ է որ Եպիսկոպոսական Ժողովին կը պակսի լրջութիւն եւ մեր բարձրաստիճան հոգեւորականները մտահոգ չեն բազմաչարչար Հայց. Եկեղեցւոյ պատիւով եւ անոր առողջ ու յարատեւ գործունէութեամբ: Նոյնքան դատապարտելի է այս պարագային, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ գահակալին՝ Արամ Ա. Կաթողիկոսին

լռութիւնը եւ իր միաբանութեան անտարբերութիւնը: Ի վերջոյ Հայց. Եկեղեցւոյ արտաւորուած պատիւը իրինց ալ պատիւն է եւ պարտաւոր են արտայատուելու, նոր պայքարներու առաջքն առնելու համար: